

European Data Act- Európai Adattörvény (adatmegosztási jogszabály) - Lehetőségek a vállalatok számára

Az európai adattörvény alapmodellje: az adatokhoz való hozzáférés és az adatok megosztásának harmonizált kerete.

Az Európai Bizottság 2022. február 23-án tette közzé a régóta várt „adattörvényt”, amely egy olyan szabályozási javaslat, amely az ipari, nem személyes adatok megosztásának harmonizált keretrendszerét hozza létre az Európai Unióban.

Ez a fair adatmegosztás új koncepciója: alapja a horizontális megközelítés.

Az adatmegosztás középpontjában a felhasználók állnak, meghatározza, hogy kinek és milyen joga van hozzáférni. Az adatok kezelésével kapcsolatosan figyelembe kell venni a GDPR előírásait. Cél a tisztességes verseny, melyet erősít:

- hogy a termékeket úgy kell megtervezni, hogy az adatok könnyen hozzáférhetőek legyenek.
- A felhasználóknak hozzáférési jogokat biztosítani kell (3. cikk.)
- A hozzáférési jogokat biztosítani kell harmadik fél számára (5. cikk.)
- Különleges szabályok a KKV-k számára, az árra (9. cikk.) és a fair szerződésekre vonatkozóan. A KKV-k nagyobb védelmet igényelnek a nagyvállalatokkal szemben, ezt szabályozza ez a jogszabály.

Vannak ellentmondások a törvényben, ami visszaélésekre adhat lehetőséget:

- Harmadik felek csak a felhasználó kérésére férnek hozzá
- Az adattulajdonos és az adatátvevő között bejegyzési szerződést kell kötni (nem közvetlenül nyílt felületen/interfészen keresztül), ami biztosítja az adatok kezelését.
- Tervezett hozzáférés csak akkor lehetséges, ha az „ésszerű”, így a gyártó megvétőzhatja, mert a jogszabály még nem tér ki arra, hogy mit is tart ésszerűnek.

Számos félreérthetőség található az adattörvényben:

- Az sem egyértelmű még, hogy milyen adatokat kell megosztani? Csak a nyers adatokat lehet, amelyek nem elegendők és/vagy nem hasznosak. Feldolgozott adatokat nem lehet. Könnyen olvasható és értelmezhető adatok kiadására kötelez a jogszabály, ami szintén nem egyértelműen definiált.
- Üzleti titokvédelmének kérdése: az üzleti titok védelméről szóló irányelvre való hivatkozás ahhoz vezet, hogy csak az adattulajdonos tudhatja és dönthet arról, hogy mi számít üzleti titoknak, amivel korlátozhatja az adatszolgáltatást.
- A 13. cikk a mikro-, kis- vagy középvállalkozásokkal szemben egyoldalúan kikényszerített tisztességtelen szerződési feltételekről szól. Ezt a cikket rendszeresen át kellene nézni és frissíteni, amikor a gyakorlati alkalmazása megtörténik, hogy valóban segítséget jelentsen a jogszabály.

Hiányosságok:

- Bár a jogszabály alkotásánál az elképzelés az volt, hogy az adatmegosztásnak köszönhetően előreláthatóvá válik, hogy mikor van szükség karbantartásra, alkatrészcsere stb. Az adatok elemzése révén ugyanis a javítási és karbantartási szükségletek korai szakaszban azonosíthatók, így elkerülhető a gépek meghibásodása, azaz a gépek nem mennek tönkre, mert az alkatrészeket még előtte kicserélik vagy szervizelik.
- Az adattörvény azonban mégsem kínál megoldást erre, mivel az adatokat a felhasználó kaphatja meg, aki szakmailag nem tudja, mikor mennek tönkre az alkatrészek.
- Lehetséges megoldás: a felhasználónak bele kell egyeznie a "előrelátható karbantartás" koncepciójába, és választania kell a vállalatok közül partnert. Emellett a gyártónak lehetővé kell tennie a hozzáférést a szükséges adatokhoz a felhasználó számára.

Az adattörvény megnyithatja az utat a speciális ágazati megoldások előtt

- Az adattörvény egy alpmegoldást kínál, amelyből ágazatspecifikus megoldásokat lehet kidolgozni.

- Új interoperabilitási* megoldások lesznek a piacon, és egységes formátumok jelennek meg . A sikeres megvalósításhoz azonban a kkv-kat be kell vonni a folyamatba.
- Szükséges lesz átgondolni, hogy a kisebb vállalatok egyesítsék álláspontjukat és közösen lépjenek fel. Ebben a különböző szakmai és ágazati szövetségek tudnak segíteni.

A végleges jogszabályi javaslat itt érhető el magyarul: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022PC0068&from=EN>

A jogszabályi javaslat már 4 lépésen átment, és csak az utolsó van hátra, az európai parlamentnek kell tárgyalnia a végleges javaslatot: https://eur-lex.europa.eu/procedure/EN/2022_47

*A különböző informatikai rendszerek együttműködésre való képessége.